

tam ingens pannorum vis, ut millena aliquot excedat. Armentariam inter & Stegram sita est peramœna quædam, & omnis generis rerum, maxime autem tritici fructuumque feracissima regiuncula, vulgo dicta *het landt van Lovensium*, & quatuor pagis, quorum caput est *Levensium*, pari cum oppidis muro clausis jure & privilegiis gaudens. Donata fuerat olim hæc diuicula à Comite nescio quo Flandrorum Pontifici Maximo: sed utcumque hoc factum sit, reversa est postea sub imperium Regis.

Levensium.

Commineum.

Sed non prætereundum est oppidum illud spectabile, Commineum, anno 1385 ædificatum, & quanquam absque mœnibus, arce tamen ad splendorem & defensionem eximium. Inclarescit Lisæ affluxu, collegio Canonicorum D. Virginis, pannorum, pileorumque laneorum textura, nundinis mense Octobri annuis, atque bibliotheca luculenta instructaque per Georgium ab Halewino, Cominei, Halewini-que toparcham nobilissimum, à Des. Erasmo & Ludovico Vive collaudatum. Inter alia oppidi illius ornamenta, maxime excellit Philippus gentis Comineæ, Eques, Argentoni in Galliis, & Ruschurii Castetani toparcha; qui historiam Gallicè scripsit, quam Sleidanus Latio donavit, Iustus Lipsius valde laudat, & exteris magis quam Vivi aut Meyero probatam.

Quia vero tabula hæc præter Gallo-Flandriam etiam Decanatum Cortracensem exhibet, volui & urbis & Castellaniæ ejus descriptionem hic adungere.

Cortracum.

Cortracum, quod Lisa peropportune interfuit, situm est inter Tornacum, Insulas, Iperas, Aldenardam, quibus omnibus pari quinque leucarum spatio distat. Antiquitate, ac Centronum, qui Nerviorum clientes, habitatione commendatur. Commissum est anno 1301, in vicinia hujus oppidi, memorabile admodum prælium inter Gallos Flandrosque, quo Gallicæ nobilitatis equitatusque flos oppetiit, & Flandria compedes exuit servitutis. unde Cortraco mansit aliquamdiu *Cœmiterii Nobilitatis Gallicæ* cognomentum. etsi non multo post iidem Galli acceptam cladem acerrime vindicaverint. Frequentatur nundinis Aprili Augustoque annuatim recurrentibus. Anno 1325 magna ex parte deflagavit. Et annum circiter 1375 totum oppidum à Gallis sine obstaculo cæde ignibusque vastatum fuit. Ex quibus & aliis calamitatibus caput demum extulit, formamque induit elegantem, adeo ut nunc sit urbs domibus & ædificiis publicis splendida, arce & mœnibus longe munitissima, & pannorum linteorumque mercatura celebris.

Castellania Cortracensis.

Castellania Cortracensis, olim familiæ Nevelæ, administratur à Magistratu *Hooftpointeerum*, quibus à capitum censione nomen est. Lisa Manderaque fluviis irrigua est, & Abbatiam Bernardin. fœmin. *Wewelgemi* complexa.

Belgica.

Pagos 67 comprehendit: in quibus sunt *Engelmonstra*, arce & Baronia spectabilis; *Iseghemum*, Comitatus titulo insignitum; linearum telarum texturis & mercatu celebris.

Tornacum & universa ejus ditio cohæret cum latere Flandriæ Gallicanæ, & Hannoniæ terræ confiniis. Oppidum tantæ vetustatis, ut conditum scribant sexcentis & quadraginta annis ante natum humani generis Servatorem. De nomine, satis habeo dicere, quod in obscuro sit ejus ratio: quodque variæ super eo & portentosa scriptorum opiniones. Sunt enim qui conditum velint à milite Tulli Hostilii, tertii Romanorum Regis, deque nomine ejus Hostilium dictum: sed destructum postea, iterumque mox instauratum, in memoriam Deæ Minervæ, corrupto nonnihil & mutilato vocabulo, Nerviam appellari cœpisse. primis autem Neronum temporibus renovatum rursus à quodam ejus Tribuno, cui Torno cognomen, ac de nomine sui illius instauratoris Tornacum denique nominatum. Alii rursus pro indubitato tradunt, circa tempora Iulii Cæsaris Nerviam audivisse, fuisseque metropolim Nerviorum, populorum qui maxime feri inter Gallos tunc haberentur, quique ad flumen Sabin cum ipsomet Cæsare congressi, magno & Romanorum periculo, & suorum strage, ita strenue & constanter pugnarunt, ut cum Cæsari dederentur, è sexcentis ad tres Senatores, ex hominum millibus sexaginta, vix ad quingentos, qui arma ferre possent, sese redactos esse dicerent. Petrus denique Appianus Tornacum interpretatur Ptolemæi *Baganum*. Sed quidquid scribant aut commententur, illud sane verissimum, de antiquis locorum hujus terræ vocabulis, nihil veri aut certi adferri posse: idque non tantum penuria quadam scriptorum, sed creberrimis quoque omnium rerum mutationibus, inde potissimum ortis, quod paterent hæc loca & exposita essent non diluviis modo & inundationibus, verum etiam bellis, & incursionibus Barbarorum, Hunnorum puta & Vandalorum; Danorum, Gothorum, Normannorum, & Germanorum, qui miserrime sæpius ea depopulati sunt, & extrema quæque perpeti cœgerunt. Quare nec mirum cuiquam videri debet, quod tam densa hic passim obscuritas: sed acquiescendum potius iis quæ adsunt, nec sophisticè nimis & curiose in hæc talia inquirendum. Positum est ad Scaldim, & Orchisâ quidem duntaxat quatuor, Duaco vero octo circiter leucis abjungitur. Oppidum sane pulcherrimum, amplum, opulentum, & contra hostiles incursus munitissimum. Arcem ostentat insignem, ædes amplas & commodas, templa, cœnobia, & id genus estructuras ad miraculum pulchras. Episcopatum habet longe lateq; diffusum, adeo canæ & reverendæ antiquitatis, ut primum Præsulem jactet Eleutherium, creatum à Papa Felice tertio,

Tornacum & Tornacesium.

Z

ce tertio,